מה א סס הלכה ח:
מו ב סס הלכה ט:
מז ג סס הלכה י:
מח ד סס הלכה ו:
מט ה ממי' פ"ה מהל' תמידין הלכה ב:
נ ו [ממי' פ"ט מהל' מילת מקדש הלכה ן]:
נא ז ממי' פ"ה מהל' מעשה קרבנות הל' יז:
נא ח סס:

אתיא זריקה זריקה מעולה. בפ' איזהו מקומן (זבחים מ.) פריך ונילף מעולה מה עולה שתיים שהן ארבע לף פסח כו' ומשני אמר אביי למה לי למיכתב סביב בעולה סביב בחטאת הוו להו שני כתובין הבאין כאחד ואין מלמדין וקשה לר"י דהכי הלא ילפינן משני כתובין הבאין כאחד במה מצינו מדלא כתב בחד מינייהו [א] בכור ומעשר ופסח דאיכא גזירה שוה נילף שפיר מעולה דאין גזירה שוה למחצה ואומר ר"י דע"כ אשם וחטאת דכתיב בהו סביב דאמרינן התם דהוו שני כתובים ושאשם כתובים ילפינן בג"ש מעולה או עולה ילפא מינייהו והשתא אתי שפיר הא דמסיק הוו להו שני כתובים הבאין כאחד דלמעוטי דלא נילף בגזירה שוה אתו דלתיתא דכתב בהו סביב קא ממעט דאית בהו גזירה שוה כדפרישי:

המוגש

שחל להיות בשבת. ואינו יכול לתקן [ז] המקלות: **ידו על כתף חבירו.** ותולה אותו בגידי ארכובותיו בזרועו: **במגים.** קערה: **וישכב לה בהר הבית.** בשבת קאמר שלא היו יכולין להוליך פסחיהן לבתיהן: **בחיל.** לפני הסורג הוא בין הסורג לחומת עזרת נשים בתחלת עליית הבר:

גמ' שלשים כלל לא וכו'. הקהל עשרה ועדה עשרה וישראל עשרה: **מספקא ליה.** דילמא בבת אחת לזה לשוחטו ויהיו בה שלשים: **או בזה אחר זה.** שלש כתות של עשרה עשרה הלכך שלש כתות בעינן דילמא בזה אחר זה קאמר ושל שלשים בעינן דילמא בבת אחת קאמר ואינו יכול לשוחטו בפחות משלשים: **בג' סגי עיילי שלשים.** ברישא ושוחטים פסחיהן ונפקי עשרה מיניהו ועיילי י' חדשים לאי בהדדי קאמר הא איכא ואי שלש כתות קאמר הא איכא: **נגעלין תנן.** מאליהן ומעשה נסים: **סמכינן אניסא.** וכל זמן שאין נגעלין מאליהן מניחין אותם ליכנס ולא חיישינן דלמא עיילי כולהו ואין כאן שלש כיתות: **חס ושלום כו'.** במסכת עדיות תנן ארבעה דברים העיד עקביא בן מהללאל כו' וקתני התם הוא היה אומר אין משקין לא את הגיורת ולא את המשוחררת אמרו לו מעשה בברכמית שפחה שהיתה בירושלים והשקוה שמעיה ואבטליון אמר להם דוגמא השקוה דומין לה היו אותן שהשקוה וגידוהו אמר רבי יהודה חס ושלום שעקביא נתנדה שאין עזרה נגעלת כו' כשהיתה נגעלת על כל אדם בערבי פסחים שהקהל גדול ורב אין בה אחד בחכמה ובירא חטא כעקביא: **פסח מעוכין.** על שם שנתמעך: **פסח מעוכין.** עב על שם שהעם רב: **והקטירו.** משמע לבדן שלא יערב חלבים של קרבן זה בחלבים של קרבן אחר: **שיהא רוצו לאחד.** כל האימורין של קרבן: **הפיסה בעצמה.** תופס כולא ומרחה לשליח והוא נותן פול או אבן כנגדה: **מאי טעמא.** שורה שכולה כסף כסף: **אי נימא דילמא.** כשהוא מחזיר הריקן ומקבל המלא זימנין דמחזיר ריקן של זהב ומקבל מלא של כסף והוה ליה מורידין בקודש: **חוץ מכזיבי לבונה של לחם הפנים.** שהיו מניחין אותן אצל הלחם על השולחן והתקינו להם מושב שוליים רחב כדי שלא יסמכו על הלחם שאצלם ויפרסו דופנותיו שהיה עשוי דפנות כמין תיבה פרוצה משני רוחותיה: **מקבלה ואילך כו'.** דכתיב [ב] ושחט את בן הבקר והקריבו בני אהרן וגו' ואמר מר במסכת חגיגה (דף יח.) והקריבו זו קבלת הדם לימד על הקבלה שטעונה כהונה: **שמעת מינה הולכה שלא ברגל.** כי הא דאיא הולכה ופלוגתא היא בשילהי

מאי לאיפכא. מחזיר את הריקן בראשא לא דמכי מוסיט ליה האי מיד בעי לקבולי דאין מעבירין על המצוה מאחר שבאת לידו: **מאן תנא פסח בוריקה.** למרחוק ולא בשפיכה בנחת מקריב הכלי לכותל המזבח דאיכא למאן דאמר בפרק בתרא (דף קכא.) פסח בשפיכה ורבי ישמעאל היא דמפיק ליה מודם זבחיך ישפך [דברים יב] במסכת זבחים [ג] בפרק בית שמאי אין לך קרבן שצריך מתנה באצבע אלא חטאת בלבד אבל כל שאר קרבנות מתן דם על ידי זריקת כל הכלי: **דמו לא נאמר.** בבכור כתיב [במדבר יח] אך בכור שור וגו': **אלא דמם.** אלמא אחריני נמי מישתמעי לימד על הפסח ומעשר בהמה שלא מצינו להם מתן דמים בתורה אלא כאן וכתיב תזרוק ולא כתיב תשפך: ועולה

שחל להיות בשבת מניח ידו על כתף חבירו ויד חבירו על כתיפו ותולה ומפשיט קרעו והוציא את אימוריו נתנו במגים והקטירן על גבי המזבח [א] יצתה כת הראשונה וישבה לה בהר הבית שניה בחיל והשלישית במקומה עומדת חשיכה יצאו וצלו את פסחיהן: **גמ'** א"ר יצחק [ב] אין הפסח נשחט אלא בג' כתות של שלשים שלשים בני אדם מ"ט קהל ועדה וישראל מספקא לן אי בבת אחת אי בזה אחר זה הלכך בעינן שלש כתות של שלשים שלשים בני אדם דאי בבת אחת הא איכא ואי בזה אחר זה הא איכא [ג] הלכך בחמשין נמי סגיא דעיילי תלתין ועבדי עיילי עשרה ונפקי עשרה ונפקי עשרה: נכנסה כת ראשונה וכו': איתמר אביי אמר נגעלו תנן רבא אמר נועלין תנן מאי בינייהו איכא בינייהו למסמך אניסא אביי אמר נגעלו תנן כמה דעיילו מעלו וסמכינן אניסא רבא אמר נועלין תנן ולא סמכינן אניסא והא דתנן [ד] א"ר יהודה ח"ו שעקביא בן מהללאל נתנדה שאין עזרה נגעלת על כל אדם בישראל בחכמה ובירא חטא כעקביא בן מהללאל אביי מתרץ לטעמיה ורבא מתרץ לטעמיה אביי מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שנגעלה על כל אדם בישראל בחכמה ובירא חטא כעקביא בן מהללאל רבא מתרץ לטעמיה אין בעזרה בשעה שנועלין אותה על כל ישראל בחכמה ובירא חטא כעקביא בן מהללאל תנו רבנן מעולם לא נתמעך אדם בעזרה חוץ מפסח אחד שהיה בימי הלל שנתמעך בו זקן אחד והיו קוראין אותו פסח מעוכין תנו רבנן [ה] פעם אחת ביקש אגריפס המלך ליתן עיניו באוכלוסי ישראל אמר ליה לכהן גדול תן עיניך בפסחים נטל כוליא מכל אחד ונמצאו שם ששים ריבוא זוגי כליות כפלים כיוצאי מצרים חוץ מטמא ושהיה בדרך רחוקה ואין לך כל פסח ופסח שלא נמנו עליו יותר מעשרה בני אדם והיו קוראין אותו פסח מעובין נטל כוליא הא בעי אקטורה דהדר מקטיר להו והכתיב [ו] והקטירו [ז] דשלא יערב חלביו של זה בזה דהדר מקטיר להו חדא חדא והתניא [ח] והקטירם שיהא כולו כאחד אלא תפיסה בעלמא דשקיל מינייהו עד דיהבין ליה מידי אחרינא: כהנים עומדין שורות וכו': מאי טעמא אילימא דילמא שקלי דדהבא ומעיילי דכספא הכי נמי דילמא שקלי בר מאתן ומעיילי בר מאה אלא דהכי שפיר טפי: ולא היו לבזיכין שוליים וכו': תנו רבנן כל הבזיכין שבמקדש לא היו להן שוליים [ה] חוץ מבזיכי לבונה של לחם הפנים שמא יניחום ויפרום הלחם: שחט ישראל וקבל הכהן וכו': לא סגיא דלאו ישראל היא גופא קמ"ל [ט] דשחיטה בזר כשירה וקבל הכהן הא קמשמע לן [י] מקבלה ואילך מצות כהונה נותנו לחבירו שמעת מינה הולכה שלא ברגל הויא הולכה דילמא הוא [יא] נייד פורתא ואלא מאי קמ"ל הא קמשמע לן [3] ברב עם הדרת מלך: קבל את המלא ומחזיר את הריקן וכו': אבל איפכא לא מסייע ליה לר"ש בן לקיש [יב] דאמר ר"ש בן לקיש אין מעבירין על המצות: כהן הקרוב אצל המזבח וכו': מאן תנא פסח בזריקה א"ר חסדא ר' יוסי הגלילי היא דתניא [יג] ר' יוסי הגלילי אומר [4] את דמם תזרוק על המזבח ואת חלבם תקטיר דמו לא נאמר אלא דמם חלבו לא נאמר אלא חלבם למד על [יד] בכור ומעשר ופסח שהן טעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח מנלן דטעונין [טו] יסוד אמר רבי אלעזר אתיא זריקה זריקה מעולה כתיב הכא את דמם תזרוק על המזבח וכתיב התם [5] וזרקו בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב מה עולה טעונה יסוד אף פסח נמי טעון יסוד ועולה

פרק קמא דזבחים (דף יד:). ארבע עבודות נאמרו בדם שחיטה וקבלה והולכה וזריקה קבלה והולכה מוהקריבו נפקי בשילהי פרק קמא דחגיגה ומאי אשמעינן מתניתין דאיכפל למיתני סדר הולכתן היאך אי לאו הא אתא לאשמעינן: **ברב עם הדרת מלך.** שהיו כולן עסוקין בעבודה [ו]: **אבל איפכא.** מחזיר את הריקן ברישא לא דמכי מוסיט ליה האי מיד בעי לקבולי דאין מעבירין על המצוה מאחר שבאת לידו: **מאן תנא פסח בוריקה.** למרחוק ולא בשפיכה בנחת מקריב הכלי לכותל המזבח דאיכא למאן דאמר בפרק בתרא (דף קכא.) פסח בשפיכה ורבי ישמעאל היא דמפיק ליה מודם זבחיך ישפך [דברים יב] במסכת זבחים [ג] בפרק בית שמאי אין לך קרבן שצריך מתנה באצבע אלא חטאת בלבד אבל כל שאר קרבנות מתן דם על ידי זריקת כל הכלי: **דמו לא נאמר.** בבכור כתיב [במדבר יח] אך בכור שור וגו': **אלא דמם.** אלמא אחריני נמי מישתמעי לימד על הפסח ומעשר בהמה שלא מצינו להם מתן דמים בתורה אלא כאן וכתיב תזרוק ולא כתיב תשפך: ועולה

רבינו חננאל

אמר רבי יצחק אין הפסח נשחט אלא בשלש כתות של שלשים שלשים בני אדם. מאי טעמא מספקא לן אי כולהו קהל ועדה וישראל בבת אחת נכנסין או בזה אחר זה, הלכך עיילי שלשים שלשים ואפי' בחמשין משכחת לה, כגון דעיילי שלשים עבדי עשרה ונפקי ועילי עשרה אחריני ועבדי נמי עשרה ונפקי, ועיילי עשרה אחריני. יש מי ששונה נגעלו דלתות העזרה מעצמם בנס מן השמים, ויש מי ששונה נועלין דלתות העזרה. כלומר כיון שנתמלאת העזרה נועלין הדלתות דלא לירמסו אהדדי. והא דתנן בעדיות ח"ו שעקביא בן מהללאל נתנדה שאין העזרה נגעלת על כל אדם בישראל בחכמה ובירא חטא כעקביא בן מהללאל, כל השמועה פשוטה היא. והכליות שלקח תפיסה בעלמא עד שיתנו לו דבר אחר כגון צרור או כיוצא בו לעמוד בהן על המנין. מדקתני שחט ישראל ש"מ כי בא התנא להודיענו דשחיטה בזר כשרה. נותנים לחברו וחברו לחברו ש"מ דהולכה שלא ברגל כשרה והוא דניידי פורתא. ותו שמעינן מדקתני קבל המלא מקודם ואחר כך החזיר הריקן הא דאמר ריש לקיש אין מעבירין על המצות אלא מקדים מצוה דפגע ברישא. ומיהא דקתני זורקו זריקה אחת כנגד היסוד ש"מ דמתני' רבי יוסי דאמר פסח טעון מתן דמים על מזבח.

תורה אור השלם

1. וְהִקְטִירוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לַיְיָ׳: ויקרא ג יא
2. וְהִקְטִירָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחָה לֶחֶם אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ כָּל חֵלֶב לַיְיָ׳: ויקרא ג טז
3. בְּרֹב עַם הֲדְרַת מֶלֶךְ וּבְאֶפֶס לְאֹם מְחִתַּת רָזוֹן: משלי יד כח
4. אַךְ בְּבֹכֹר שׁוֹר אוֹ בְכֹר כֶּשֶׂב אוֹ בְכֹר עֵז לֹא תִפְדֶּה קֹדֶשׁ הֵם אֶת דָּמָם תִּזְרֹק עַל הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת חֶלְבָּם תַּקְטִיר אִשֶּׁה לְרֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ׳ במדבר יח יז
5. וְשָׁחַט אֹתוֹ עַל יֶרֶךְ הַמִّזְבֵּחַ צָפֹנָה לִפְנֵי יְיָ׳ וְזָרְקוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת דָּמוֹ עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: ויקרא א יא

מוסף רש"י

שאין עזרה נגעלת על כל אדם בישראל. כלומר כשהיתה נגעלת עליהם, והיינו כשנתמלאה פה לפה לא היה כולם אדם חשוב בחכמה וילאת חטא כעקביא (ברכות יט.). **והקטירו.** מדלא כתיב והקטיר, משמע לבדו, שלא יערב חלבי קרבן זה עם חלבי קרבן אחר (מנחות פט: מכת"י). **נייד פורתא.** בשפשוף רגלים (זבחים יד:). **אין מעבירין על המצות.** הפוגע במצוה לא יעבור ממנה, ונפקא לן במכילתא ושמרתם את המצות, קרי ביה את המצות, לא תמתין לה שתחמיץ ותיישן (יומא לג. וכעי"ז מגילה ו: ועי' ר"ה יז. וב"מ כג.) אם בא מצוה לידך אל תחמיצנה (מגילה שם).

מוסף תוספות

א. [ד]מדכתב תרי ש"מ ה"ק רחמנא דלא מגמר מינייהו דאי מינייהו גמרי לשתוק קרא חד מינייהו וגמרי כולה מילתא מחד קרא. תוס' שאנן.

ב) מכילתא בא פרשה ה, **ג)** ברכות יט. עדיות פ"ה מ"ו, **ד)** [ותוספתא ספ"ד], **ה)** מנחות פט:, **ו)** מ"כ ויקרא [פרשה יד], **ז)** [ברכות לא: וש"נ], **ח)** זבחים יד:, **ט)** יומא לג. [וש"נ], **י)** זבחים לז. [גו:], **יא)** [אולי צ"ל לא לטלטלן], **יב)** [ויקרא לא], **יג)** בס"א וטפ: אתם, **יד)** [דף לז.],

ועולה גופה מנלן. שמתן דמה במקום שיש תחתיו יסוד למעוטי מזרח ודרום חוץ מאמה למזרח אצל לפון ואמה לדרום אצל מערב דהכי תנן (מדות פ"ג מ"ח) אוכל במזרח אמה אחת ובדרום אמה אחת: **אל יסוד מזבח העולה.** גבי חטאת [נשיא] כתיב ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על קרנות מזבח העולה ואת דמו ישפך אל יסוד מזבח העולה וה"ל למיכתב אל יסוד המזבח למה לי דכתיב מזבח העולה אלא הכי קאמר אל יסוד מזבח תעשה העולה: **עלניות.** מפני שנתעצלה להיות אחרונה: **והא לא סגי דלאו הכי.** דמצוה לשנס כתות: **לזרוזי נפשייהו.** להיות מן הראשונים: **אלא ברצון רבי אליעזר.** דאמר בעצמא גבי מכבד דהיינו דומיא דהדחה איכא חיוב חטאת הלכך במקדש כשכבר נעשה צורך גבוה אסור: **החולב.** מושך החלב מן הבהמה: **מחבץ.** מעמיד החלב ועושה ממנו חציין שקורין מטונ"ש: **אחד זה ואחד זה.** מכבד ומרבץ ורודה אבל מאידך לא קאמרי דתולדות אב מלאכה ניהו דלאמרינן בפרק המצניע [ע] ורבי אליעזר משום הכי מחייב חובב משום מפרק מגבן משום בונה מחבץ משום בורר בהמצניע ומרבץ ומכבד מפרש התם משום אשווי גומות: **ורודה.** מדכתיב (שמואל ב' יד) ויטבול אותה ביערת הדשן: **רב אשי אמר.** לעולם רבנן דאמרי בעצמא נמי שבות הוא ומתני' כר' נתן דאמר שבות שאינה צריכה לא התירו במקדש: **אאש נשפך דמו של אחד מהן.** לאחר ולא מזרק ממנו למזבח: **נמצא כולם זה מכשירו.** שהרי מעורב בו מן הנשפך: **שמא לא נתקבל בכלי.** אותו שאתה רואה להכשיר שמא לא נתקבל בכלי ותו לא מהניא ליה זריקה דתנן נשפך מצאתו בהמה על הרצפה ואספו פסול בזבחים בפרק שני (דף טו.): **אף אני לא אמרתי.** שיועיל אלא כשנתקבל בכלי: **ומנא ידע.** רבי יהודה אם נתקבל בכלי והא חשש בעצמא הוא דקאמר שאם ישפך דמו וכיון דלתקוני ספיקי אתא היכי מיתקני בהכי שמא לא נתקבל: **להניס זריזין הן.** וליכא למיחש לשמא לא קיבלוהו. ליישנא אחרינא שמא לא נתקבל בכלי כלי[ט] זה שאתה שואב מארץ ונמצאת זורק דם פסול אף אני לא אמרתי למקום שיודעין שנשפכו שם דמים שנתקבלו בכלי ואי משום דמיערב בהו מהאי דלא נתקבל כגון דם התמצית הא קא פריך ליה בסיפא ורשאון עיקר: **אי זריזין הן.** היכי נשפכין הא זריזין הן וידעי: **אגב זריזותייהו.** שממהרים לרוץ ולקרב ולזרוק מיתשיד מידייהו: **והא דם התמצית.** של פסחים הרבה מעורב בו ואי נשפך דם של אחד כולו בטל במיעוטו ומה תועיל זריקה שהרי בטל: **דם התמצית.** של חולין ושל קדשים: **באזהרה.** בלאו ולא כרת דכתיב[ב] כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל אוכליו יכרת יצא דם התמצית שאינו דם הנפש ובמסכת כריתות [ד:] מפרש טעמא חמשה לאוין כתיבי בדם ומייתיר חד לדם התמצית: **לענין כפרה.** שאינו ראוי לזריקה: דם דתועיל זריקה לאותו שנשפך אחר שנתקבל וגרסה לר"י דהכי פי' שמא לא נתקבל בכלי ואסור להעלות דם פסול על גבי המזבח כדמוכח בכמה דוכתי דדוקא אם עלו בדיעבד לא ירדו וקאמר אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל דסמכינן אזריזות כהנים כדמסיק ודוקא מדם הראוי להתקבל פריך אבל דם התמצית כמים בעצמא חשיב כיון דאינו ראוי לכיסוי אינו אוסר[ם] להעלותו וכי פריך והלא דם התמצית מעורב בו ומבטיל ליה ברוב לא פריך מדם הראוי להתקבל ונשפך דעולין אין מבטלין זה את זה אפי' לרבנן דאמר בהקומץ רבה (מנחות דף כב:): אטו הראוי לכפרה, לזריקה על המזבח, ואין לו כרת אלא בדם קדשים והוא שהנפש יוצאה בו שהוא לכפרה, דכתיב בנפש יכפר, דמשמע אין כפרה אלא בדם הנפש (כריתות כב.).

[ו] [זבחים נ:. ע"ש], [ז] [תוספתא פ"ד ה"ט], [ח] ב"ב נח: סנהדרין ק: קדושין פב.; ד) שבת לה., [ט] [זבחים לד: וחף ס. ע"ש], [י] [שבת כ. וש"נ], [יא] [תוס' כריתות פ"ג ה"ב] כריתות ד: תוקן עד: [זבחים לה.], [יב] כריתות כב., [יג] [שבת לה.], [יד] בס"ל: כוס, [טו] [ויקרא יז], [טז] [ויותר מבואר בתוס' שבת עו: ד"ה המוליף], [יז] [ל"ל אלעזר], [יח] [אלעזר], [יט] [כיון דאינו רואי לגריקה אינו אסור. רש"ש],

תורה אור השלם

1. וְנָתַן הַכֹּהֵן מִן הַדָּם עַל קַרְנוֹת מִזְבַּח הָעֹלָה הַשְּׁפֻכִים לִפְנֵי יְיָ אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל דַּם הַפָּר יִשְׁפֹּךְ אֶל יְסוֹד מִזְבַּח הָעֹלָה אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא ד ז
2. כִּי נֶפֶשׁ הַבָּשָׂר בַּדָּם הִוא וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי הַדָּם הוּא בַּנֶּפֶשׁ יְכַפֵּר:
ויקרא יז יא

גליון הש"ס

תוספות ד"ה המכבד מתכוון להשוות גומות **אף** על פי שא"צ וכו'. לא זכיתי להבין דאם הוא מתכוון לשווי א"כ צריך שיהי' כן ובעצמא משכחת מכוין ואין צריך לגופו שמכוין לכבד אשון הבית אבל לא בשביל הפסח וכן חופר גומא שמכוין לחפור לצורך העפר אבל לא להשתמש בגומא אבל הכא דשווי הגומות הוא מעשה בגין ואם מתכוון להשוות גומות הוי מתכוין לגופו:

מוסף תוספות

א. דאי שיעור גרוגרות קטן מכדי גמיעה את"ש. **סס.** ב. נ"ל. אמאי מחייב ליה לרבי אליעזר הכא, כיון דלאו פסיק רישיה דיכול להיות שלא ישוה גומות. **סס.** ג. וה"ק דאי רבנן שבות הוא משום דאיכא למגזר אטו דעלמא דליכא רצפה וכו' אבל איסורא דאורייתא אינו יכול לבא לרבנן בשום ענין אפי' שלא במקום רצפה והואיל וכן אין שבות כי האי במקדש. **סס.** ד. ואי מותר לכבד א"כ הוי מלאכתו להיתר. **סס.**

רבינו חננאל

שהיו הכהנים מדיחין **העזרה בשבת שלא ברצון חכמים.** אמרינן מאן חכמים ר' אליעזר אבל חכ"א אין שבות במקדש, אלא כל דבר שאיסורו משום שבות מותר הוא במקדש. והדחה מנא לן דמשום שבות היא, מיהא החולב בהמה והמגבן והמחבץ כגרוגרת והמכבד והמרבץ והרודה חלות דבש בשוגג בשבת חייב חטאת במזיד ביום טוב לוקה דברי ר' אליעזר, וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה אינן אלא משום שבות. **רב אשי אמר שלא ברצון רבי נתן דתני** שבות שצריכה התירו שבות שאינה צריכה לא התירו, וזו ההדחה אינה צורך עבודה במקדש. **תניא רבי יהודה היה אומר** כוס היה ממלא מדם התערובות שאם נשפך אחד מהן אחר שנתקבל בכלי זה היה מכשירו. ואף על גב שדם התמצית מעורב בו, אין דם התמצית מבטל דם הנפש. ולא תימא דדם התמצית לר' יהודה אינו דם אלא דם מעליא הוא, דתנן דם התמצית באזהרה רבי יהודה אמר בכרת, ואפילו הכי לענין כפרה מודה ר' יהודה כי דם הנפש בענין שנאמר כי הדם הוא בנפש יכפר, דם שהנפש יוצא בו הוא מכפר.

[כ] ועולה גופה מנלן אמר קרא [1] אל יסוד מזבח העולה אלמא עולה טעונה יסוד: יצתה כת ראשונה וכו': תנא [כ] היא נקראת כת עצלנית והא לא סגי דלאו הכי מאי הוי להו למיעבד אפ"ה איבעי להו לזרוזי נפשייהו כדתני'[ג] רבי אומר אי אפשר לעולם בלא בסם ובלא בורסי אשרי מי שאומנתו בסם אוי לו מי שאומנתו בורסי ואי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות אשרי מי שבניו זכרים אוי לו מי שבניו נקבות: במעשהו בחול וכו': שלא ברצון מאן אמר רב חסדא שלא ברצון רבי אליעזר דאי רבנן הא אמרי שבות הוא ואין שבות במקדש מאי היא דתניא[ד] אחד [א]החולב [ב]והמחבץ והמגבן כגרוגרות המכבד והמרבץ והרודה חלות דבש בשוגג בשבת חייב חטאת הזיד ביום טוב לוקה את הארבעים דברי רבי אליעזר וחכמים אומרים [ג]אחד זה ואחד זה אינו אלא משום שבות רב אשי אמר אפילו תימא שלא ברצון חכמים ורבי נתן היא דתניא רבי נתן אומר שבות צריכה התירו שבות שאינה צריכה לא התירו: רבי יהודה אומר כוס היה ממלא וכו': תניא[ה] רבי יהודה אומר כוס היה ממלא מדם התערובות שאם ישפך דמו של אחד מהן נמצא זה מכשירו אמרו לו לרבי יהודה והלא לא נתקבל בכלי מנא ידעי אלא הכי קאמרי ליה שמא לא נתקבל בכלי אמר להן אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל בכלי מנא ידע [ו]כהנים זריזין הן אי זריזין אמאי משתפיך אגב זריזותייהו דעבדי משתפיך והלא דם התמצית מעורב בו רבי יהודה לטעמיה דאמר דם התמצית דם מעליא הוא דתניא[ז] דם התמצית באזהרה רבי יהודה אומר בהיכרת [ח]והאמר ר' אלעזר מודה ר' יהודה לענין כפרה שאינו מכפר שנא' [2] כי הדם הוא בנפש יכפר דם

[ט] דעיר דעצמא ואור"י דבעזרה בין רובד לרובד היו גומות אי נמי דלרבי אליעזר דאיכא איסורא דאורייתא בכיבוד דעצמא גזרינן עזרה אטו כיבוד דעצמא דכמה שבות אשכחן במקדש בפ' בתרא דעירובין (דף קג:) אבל לרבנן דאפילו בעצמא ליכא אלא איסורא דרבנן אין שבות כי האי במקדש כיון דליכא איסורא דאורייתא בשום מקום.[ג] פסק בהלכות גדולות דכיבוד מותר כדאמרינן בהמצניע (דף לה.) גבי ריבוד האידנא קיימא לן כרבי שמעון דשרי לרבן לכתחלה ואין נראה לר"י דהא מזיז עפר ממקומו אסרינן בכירה (שבת דף לט.) ובבילה (ד' ח.) ועוד בפרק כל הכלים (שבת דף קכד:) אמרינן אמר רבי [מ] (אליעזר) אף מכבדות של תמרה מותר לטלטל ופריך אי מחמה נגל בהא לימא רבי [נ] (אליעזר) כו' משמע דפשיטא דהוי מלאכתו לאיסור לכולי עלמא[ד] ואף על גב דריבוד שרי לכתחלה לרבי שמעון בכיבוד אסור דמשוי ביה גומות יותר מריבוד: **שמא לא נתקבל בכלי.** פי' בקונטרס ולא תועיל זריקה משום דנשפך מצאתו בהמה וקשה לר"י דמ"מ יזרוק לר"י היכי מתוקמא מתניתין כרבי אליעזר והא בעזרה שהיה לה רצפה אבנים לא שייך בה אשווי גומות ואפילו לכתחלה שרי כדאמר בהמצניע (גס זה שם) אמימר שרא זילחא במחוזא אע"ג דגזרינן בבמה מדליקין (שבת דף כט:) עליתא דשישא אטו עליתא דעצמא מחוזא היתה כולה רצופה באבנים לא גזרינן אטו לר"י היכי מתוקמא מתניתין כרבי אליעזר והא בעזרה שהיה לה רצפת אבנים לא שייך בה אשווי גומות ואפילו לכתחלה שרי כדאמר בהמצניע ובדידי ליה בהתערבו הואיל וכיבוד לאוסרו (זבחים לד:). **והלא.** זה הנשפך, **לא נתקבל בכלי.** והיאך כשר הא קיימא לן נשפך מן הצואר על הרצפה ואספה פסול (שם). **מנא ידעי.** רבנן שלא נתקבל, והלא לא מעשה היא אלא שבות היא בעלמא דחייש לשמא נשפך דמו של אחד מהן (שם). **שמא לא נתקבל.** ומצאה זורק דם פסול (שם). **אף אני לא אמרתי.** שיאסף אלא בנתקבל בכלי (שם לה.). **מנא ידע.** רבי יהודה מנא ידע שנתקבל בכלי (שם). **כהנים זריזין הן.** בקיאין הן בכל, דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב (שבת קיד:) אי: דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קודש (ערובין קא.) ומקבלי לכולהו (זבחים לד:). **באזהרה.** ה' לאוין כתיבי בדם, חד לדם התמצית, כדאמרינן בכריתות בפ"ק (שם). **בהיכרת.** דנפקא ליה מריבויא דכל דם (חולין עד:). **כי הדם הוא בנפש יכפר.** דמשמע דאינו חייב אלא על דם דאיעבוד בדם התמצית אמרינן דקמן ר' יהודה לטעמיה דאמר אין דם מתבטל דם ולא אמרינן אידחי ליה בהתערבו הואיל וכיבוד לאוסרו (זבחים לד:). **והלא.** זה הנשפך, **לא נתקבל בכלי.** והיאך כשר הא קיימא לן נשפך מן הצואר על הרצפה ואספה פסול (שם). **מנא ידעי.** רבנן שלא נתקבל, והלא לא מעשה היא אלא שבות היא בעלמא דחייש לשמא נשפך דמו של אחד מהן (שם). **שמא לא נתקבל.** ומצאה זורק דם פסול (שם). **אף אני לא אמרתי.** שיאסף אלא בנתקבל בכלי (שם לה.). **מנא ידע.** רבי יהודה מנא ידע שנתקבל בכלי (שם). **כהנים זריזין הן.** בקיאין הן בכל, דכתיב בהן (דברים לג) יורו משפטיך ליעקב (שבת קיד:) אי: דכיון שנכנס לעבודה בידוע שלמדוהו הלכות קודש (ערובין קא.) ומקבלי לכולהו (זבחים לד:). **באזהרה.** ה' לאוין כתיבי בדם, חד לדם התמצית, כדאמרינן בכריתות בפ"ק (שם). **בהיכרת.** דנפקא ליה מריבויא דכל דם (חולין עד:). **כי הדם הוא בנפש יכפר.** דמשמע דאינו חייב אלא על דם

נב א מיי' פ"ח מהל' שבת הלכה ז:
נג ב שם הלכה יא:
נד ג מיי' פכ"א מהל' שבת הלכה ג ו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכא סעיף יג וסימן שלז סעיף א ב:
נה ד מיי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה ד:

לעזי רש"י

מטונ"ש. גושים (של חלב חמוץ).

מוסף רש"י

בלא בסם. מוכר בשמים (קדושין פב:). **והמחבץ.** המעמיד החלב בקיפה, ול"ל מחבץ עושה כמין כלי גמי ונותן הקפוי בתוכו ומי החלב שהן נסיוני טוטפין, ולועזין אותן אנקיי"ש (שבת צה.). **המכבד.** את הבית, **והמרבץ.** במיס להרבין את האבק שלא יעלה (שם). **חייב חטאת.** לקמיה מפרש טעמא דהרודה חלות דבש חייב משום תולש, מחבץ חייב משום בורר, ומכבד ומרבץ משום בונה (שם). **אחד זה אחד זה.** אחד שבת ואחד יו"ט (שם). **משום שבות.** דילמא כי כנים ליה מתמלאין הגומות שבבית מאליהן והוי בנין (שם). **מדם התערובות.** של פסחים מעל הרצפה (זבחים ס.). **שאם ישפך דמו של אחד מהן.** על ידי שהן רגים ומנהלים לעשות נמלא כוס זה מכשירו שהרי כולם מעורבים בו, ואי משום דמיערב בהו מהאי דלא נתקבל כגון דם התמצית הא קא פריך ליה בסיפא ורשאון עיקר: **אי זריזין הן.** היכי נשפכין הא זריזין הן וידעי: **אגב זריזותייהו.** שממהרים לרוץ ולקרב ולזרוק מיתשיד מידייהו: **והא דם התמצית.** של פסחים הרבה מעורב בו ואי נשפך דם של אחד כולו בטל במיעוטו ומה תועיל זריקה שהרי בטל: **דם התמצית.** של חולין ושל קדשים: **באזהרה.** בלאו ולא כרת דכתיב כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא וגו' עד כל אוכליו יכרת יצא דם התמצית שאינו דם הנפש ובמסכת כריתות [ד:] מפרש טעמא חמשה לאוין כתיבי בדם ומייתיר חד לדם התמצית: **לענין כפרה.** שאינו ראוי לזריקה: דם

אטו במגס גופיה מקטר ליה. רש"י מוחקו משום דבמנחות לא פריך דתניא בכמה דוכתי ומקטירה בכלי שרת וכן מוחק בפ' שני שעירי (יומא סז:) ואין צריך להגיה הספרים דבריש פר' שני דסוטה (ד' טו.) פריך גבי מנחות כי האי גוונא דקתני התם ומעלה ומקטירה בכלי שרת ופריך ובכלי שרת מקטר ליה אימא להקטירה ומשום דהתם פריך ומשני לא פריך לה במנחות והא דפריך הכא גבי אימורים אע"ג דכבר פריך בפרק שני שעירי (ד' סז:) משום דהתם בפריס והכא בבגדים[א] ומיהו יש ספרים דגרסי בבריתא דסוטה מעלן ומקטירן בכלי שרת ומולקן וגותן ע"ג האשים ופריך מקטירן בכלי שרת ס"ד פי' וכי כמו שהוא בכלי שרת מקטירן והא לא מלקן ומשני להקטירן פירוש אחר מליחה ולפי זה יתקן פרש"י ור"ת מפרש דגבי מנחה לא שייך למיפרך דשייך למיתני ומקטירן בכלי שרת כיון שהיא כבר בכלי שרת שהיא נתונה שם להתקדש[ב] אבל נתנם במגס משמע שבא לומר שבתוך המגס מקטירם[ג]: [ע"ע תוס' יומא סז: ד"ה אטו וכו' האמיכו ביתר ביאור]:

הדרן עלך תמיד נשחט

אלו דברים. זריקת דמו תנא אגב שחיטתו[ד] וקשה לר"י אמאי לא תני נמי הפשט עורו דדמי שבת כדתנן בפרקא דלעיל (ד' סב.). י"ל שבל להיות בשבת מינה ידו כו' ותולה ומפשיט ותירץ ר"י משום דהוי בכלל הקטר חלבין שאינו יכול להפשיט אלא עד החזה לרבי יוחנן בן ברוקה בפ' כל כתבי (שבת ד' קיו:) ואפילו רבנן דפליגי עליה[ה] לא שרו להפשיט כדרכו אלא עד החזה והשאר מפשיט ומותך בתתיכות קטנות כדאמרינן התם[ו] לא לריכא דשקיל לה בגרזי: מה

דם שהנפש יוצאה בו מכפר דם שאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר אלא ר' יהודה[ז] לטעמיה[ח] דאמר אין דם מבטל דם תניא[ט] אמר להן ר' יהודה לחכמים לדבריכם למה פוקקין את העזרה אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שילכו עד ארכובותיהם בדם והא קא חייץ לח הוא ואינו חוצץ כדתניא[י] אהדם והדיו והחלב והדבש יבשים חוצצין לחין אין חוצצין והא קמתווסי מאנייהו[יא] (ותנן)[יב] היו בגדיו מטושטשין ועבד עבודתו פסולה וכי תימא דמדלו להו למאנייהו והתניא[יג] מדו בד מדו כמדתו שלא יחסר ולא יותיר בהולכת איברין לכבש דלאו עבודה היא ולא[יד] והא מדבעי כהונה עבודה היא דתניא[טו] והקריב הכהן את הכל המזבחה זו הולכת אברים לכבש אלא בהולכת עצים למערכה דלאו עבודה היא בהולכת אברים לכבש ובהולכת דם מיהא היכי אזלי דמסגי אאיצטבי: כיצד תולין ומפשיטין וכו' קרעו והוציאו את אמוריו נתנם במגס[טז] להקטירם: אטו הוא גופיה הוה מקטר להו[יז] אימא להקטירן ע"ג המזבח: יצתה כת ראשונה וכו': [יח]תנא כל אחד ואחד נותן פסחו בעורו ומפשיל לאחוריו אמר רב עיליש טייעות:

הדרן עלך תמיד נשחט

אלו דברים בפסח דוחין את השבת [יט]שחיטתו וזריקת דמו ומיחוי קרביו והקטרת חלביו אבל צלייתו והדחת קרביו אינן דוחין את השבת [כ]הרכבתו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו אין דוחין את השבת ר' אליעזר אומר דוחין [כא]אמר ר"א והלא דין הוא [כב]מה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת אלו שהן משום שבות לא ידחו את השבת א"ל רבי יהושע יום טוב יוכיח שהתירו בו משום מלאכה ואסור בו משום שבות א"ל ר"א מה זה יהושע מה ראיה רשות למצוה השיב רבי עקיבא ואמר הזאה תוכיח שהיא משום מצוה והיא משום שבות [כג]ואינה דוחה את השבת אף אתה אל תתמה על אלו שאף על פי שהן משום מצוה והן משום שבות לא ידחו את השבת אמר לו רבי אליעזר ועליה אני דן ומה אם שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת הזאה שהיא משום שבות אינו דין שדוחה את השבת אמר

אלו דברים דוחין את הפסח. לקמיה בגמרא [סו.] מפרש מנא לן: **שחיטתו וזריקת דמו.** אי אפשר אלא ביום דכתיב (ויקרא ז) ביום צוותו להקריב את קרבניהם ביום ולא בלילה: **מיחוי קרביו.** מפרש בגמ' [סח.] וטעמא שלא יסריחו: **צלייתו והדחת קרביו אין דוחין.** דאפשר משתחשך: **הרכבתו.** על כתף האדם להביאו לעזרה דרך רשות הרבים אע"פ שאינו אלא איסור שבות דרבנן דקי"ל[פ] חי נושא את עצמו אין דוחה דה"ל למיעבד מאתמול וכן הבאתו מחוץ לתחום: **וחתיכת יבלתו.** ורוא"ה בלע"ז. וחותכה בצפרניו או בשיניו אינה אלא שבות דמלאכה כלאחר יד היא: **שחיטה שהיא.** אסורה בחולין בשבת משום איסור מלאכה גמורה שהרי באבות מלאכות היא מנויה ואעפ"כ דוחה את השבת בפסח: **לא ידחו.** בתמיה: **י"ל יוכיח שהחירו בו.** שחיטה ובשול שהוא אב מלאכה ומותרין להדיוט ואסרו בו להבא דבר מחוץ לתחום ולאכלו הואיל והוה אפשר לן מאתמול ואע"ג דתחומין דרבנן: **מה ראיה רשות למצוה.** אכילת הדיוט רשות היא ולורך גבוה מצוה היא ואם העמידו חכמים איסור שבות שלהן במקום רשות יעמידוהו אף במקום מצוה בתמיה: **הזאה תוכיח שהיא מצוה.** בטמא מת שחל שביעי שלו להיות בשבת ערב פסח שאם לא יזה לא יעשה פסחו ואפ"ה אינה דוחה[כ] דהכי שמעינן ליה לרבי עקיבא דלא דחיא והזאה שבות הוא דמאי מלאכה היא אלא מתחזי כמתקן גברא: **ועליה אני דן.** וגס על ההזאה אני חולק ואומר שתדחה ולא תעכבהו מפסח ומקל וחומר זה עצמו: אמר

דם שהנפש יוצאה בו מכפר דם שאין הנפש יוצאה בו אינו מכפר אלא ר' יהודה לטעמיה דאמר אין דם מבטל דם. הלכך לא בטיל ההוא דאשתפיך ובכל פורתא דמטי מייניה למזבח זריקה היא ומיתכשר. ומילתיה דרבי יהודה בזבחים בפרק כל הזבחים שנתערבו דקתני גבי דם זבחים[ט] דם שנתערב במים אם יש בו מראית דם כשר נתערב בדם בהמת חולין או בדם חיה רואין את הפסול כאילו היה מים ואם יש בכשר כדי להיות בהן מראית דם כשר ואם לאו פסול ר' יהודה אומר אין דם מבטל דם: **פניא** גרסינן: **לדבריכם למה פוקקין.** את נקב חומת העזרה שהדמים המתערבין באמה יוצאים בו לחוץ[ט] והיו פוקקין אותו בכל ערבי פסחים בשלמא לדידי כדי שלא יצא כל דם הנשפך וכשמילא כוס התערובות נמצא מכולם בתוכו ואם נשפך אחד מהן בלא זריקה נמצא זורק ממנו: **והא קא חוי חציצה.** בין רגליהן לרצפה דתנן בזבחים (ד' טו:) עומד על הכלי או על גבי רגל חבירו פסול דבעינן לעמוד לשרת[י] ואין זה עמידה: **חולץ.** לענין טבילה תנן: **מיפווסי.** מתגלגלין בדם: **מדו.** ולבש הכהן מדו בד: **כמדתו.** שוה לאדם: **כהולכת אברים דלאו עבודה היא.** מנו מדלן להו ולקמיה פריך ושאר עבודות היכי עביד: **זו הולכת אברים.** דגבייהו כתיב האי קרא והקרב והכרעים וגו': **דמסגו אאיצטבי.** איצטבאות של בנין היו שם והרי הן כרצפה: **והקטירן סלקא דעתך הוא גופיה מקטר להו.** בתמיה. והא זר הוא דבזר קיימינן כדתני נותן על כתיפו ועל כתף חבירו ותולה ומפשיט וכהנים לא היו מפשיטין קדשים קלים דמה לי ולהן ואפילו הפשט וניתוח של עולה שהוא מצוה כשר בזר כדאמרינן בשילהי פרק ב' דיומא (ד' כו:). ואית דמפרשי אטו במגס גופיה מקטר להו ולאו מילתא היא דודאי אורחיה למתני הקטרה בכלי שרת: **להקטירן.** נותנן במגס עד שיבוא הראוי להקטירן ויקטירם: **כל אחד ואחד.** כשהיו הולכין לבמיסס היה נותן פסחו בעורו ומפשילו לאחוריו: **אמר רב עיליש.** שם חכם: **טייעות.** דרך סוחרים ישמעאלים הוא זה:

הדרן עלך תמיד נשחט

נו א מיי' פ"ג מהל' מקוואות הלכה ב סמג לאוין קיח טוש"ע י"ד סי' קצח סעיף טו:

נז ב מיי' פ"ח מהל' כלי המקדש הל' ד:

נח ג מיי' פ"ח מהל' פסולי מוקדשין הלכה כב:

נט ד מיי' פ"ח מהל' ק"פ ה"ב הל' ו:

א ה מיי' פ"א מהל' ק"פ הלכה יח סמג עשין רכג:

ב ו מיי' פ"ו שם הל' ו:

תורה אור השלם

1. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוּ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג

2. וְהִקְרִב וְהִכְרִעִים יְרְחֵץ בַּמָּיִם וְהִקְרִיב הַכֹּהֵן אֶת הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחָה עֹלָה הוּא אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיְיָ: ויקרא א יג

גליון הש"ס

גמ' במגס לחקטירם. ל"ל והקטירן:

רבינו חננאל

ואסיקנא דדם לח אינו חוצץ דתניא הדם והדיו והדבש והחלב יבשים חוצצין לחין אין חוצצין והנה כיון שהוא זה הדם לח אין חוצצין ברגליהן. [ואקשינן] הלא מטנפי מן הדם בגדי הכהנים. ואמרינן דמדלו להו פי' שהיו מגביהין בגדיהם בהולכת אברים לכבש דלאו עבודה היא כו'. ואסיקנא בהולכת אברים לכבש והולכת דם היו מהלכין על האצטבאות. כיצד תולין ומפשיטין אונקלאות של ברזל כו'. פי' מגיס כמין קנרה שנותן בה החלבים כדמתרגמינן קנרה מגיסתא. **תאנא כל אחד נותן פסחו בעורו ומפשילו לאחוריו אמר רב עיליש טיית. הדרן עלך תמיד נשחט**

איזו דברים בפסח דוחין את השבת שחיטה וזריקה ומחוי קרביו והקטרת חלביו [אבל] צלייתו והדחת קרביו כו'. פי' מיחוי קרביו היא שירקא דמעייא, והוא כמו שומן רך שדומה למוח וקרוב להיות רעי. ועל זה השומן שדומה למוח נקרא מיחוי קרביו.

ג) [זבחים לה. לו. נדה עח:], ד) זבחים עח. [מנחות כב. חולין סז:], ה) [תוספתא פ"ד ה"י זבחים לה.], ו) שבת קכ: זבחים לה. מנחות כח., ז) [ל"ל ותניא], ח) זבחים יח. [לה.], ט) [יומא כג:], י) זבחים [ד.] יד: כד: חגיגה יא. מנחות י. [יומא מ. עירובין קד.], יא) סוטה טו. יומא סז:, יב) [לקמן סט:] עירובין קג., יג) [שם], יד) [ע' תוס' לקמן סח: ד"ה ומה שחיטה], טו) [כריתות כב.], טז) [זבחים עז:], יז) עי' ברש"ל נ"ל, יח) [דברים יח], יט) [שבת לד.], כ) דהכי שמעי ליה ר"ע כל"ל רש"ל, כא) [דף קיז.],

לעזי רש"י

וירוא"ה. יבלת.

מוסף רש"י

אין דם מבטל דם. דמין במינו לר' יהודה לא בטיל (זבחים לה חז:) ואפילו טיפה לתוך כלי גדול כשר לזריקה (שם עז:). **למה פוקקין את העזרה.** ערבי פסחים שלא יצאו הדמים דרך אמה לנחל קדרון (שם לה.). **מטושטשין.** בטיט (זבחים יח:). **מדו כמדתו.** כאן למדך שיהא כתונת כהנים למדת קומתו, לא גרגרות ולא מסולקות (יומא כב:). **בהולכת אברים לכבש.** הא דקתני שבת הוא לבני אהרן כו' בהולכת אברים קאמר, ולקמן פריך בהולכת דם היכי אזלי (זבחים לה.). **והקריב הכהן את הכל.** גבי אברים כתיב והקרב והכרעים ירחץ במים והקריב הכהן את הכל והקטיר המזבחה (חגיגה יא.) ריש"א דקרא והקרב והכרעים ירחץ במים, אלמא בתרים קמשתעי קרא, ומדבעי כהונה שמע מינה עבודה היא (ערובין קד.). **זו הולכת אברים לכבש.** דאילו הקטרה בהדיא כתיב בקרא והקטיר המזבחה (חגיגה שם). **דמסגי אאיצטבי.** איצטבאות גבוהין היו שם בנין אבנים ואינן מוגלין דמן הרצפה הן (זבחים לה.).

הדרן עלך תמיד נשחט

מוסף תוספות

א. אבל גבי מנחות שם מנחה אחת הוא. תוס' יומא סז: ב. אגב דמקדש בכלי שרת מעלה למזבח בכלי שרת. שם. ג. [ו]פריך שפיר במגס ס"ד וכי חובה הוא שיהיה בכלי שרת. שם. ד. [ד]לא דפשיטא דמאי איסורא ואמרי מפשיט את כולו. שם.

אית בה. תוס' שאנן. ה. אבל בפסח דוחה אפילו בלא מגיס. ו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ח. ר"ל דמיון בין הדם לחלב ולדבש. ט. ר"ל דמיון בין הדם לדבש. י. ר"ל דמיון בין הדם לחלב. יא. ר"ל דמיון בין הדם לדבש. יב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו. יג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. טו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. טז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ל. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. א. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. י. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. טו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. טז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ל. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. א. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. י. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. טו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. טז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ל. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. א. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. י. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. טו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. טז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ל. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. א. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. י. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. טו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. טז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ל. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. א. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. י. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. טו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. טז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. יח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. יט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. כח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. כט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ל. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. לח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. לט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. מח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. מט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נ. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נא. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נד. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נה. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נו. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נז. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. נח. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. נט. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. א. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ב. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולדבש. ג. ר"ל דמיון בין הדם לדיו ולחלב. ד. ר"ל דמיון בין הדם לד

אמר לו רבי עקיבא או חלוף. או אני אחליף הדין דפשיטא לי דהזאה מעכבא וילפינן בקל וחומר מינה לשחיטה שתעכב: **במועדו.** ועשו בני ישראל את הפסח במועדו: **הבא לי מועד אחר.** שיהא זמן קבוע להן כמה שקבוע לשחיטה הילכך כיון דלא קביע להו זימנא ומצי למיעבד להו מאתמול לא דמו והזאה נמי לאו מגופיה דפסח היא ולא כתיב בה מועד: **גמ' הלכה זו.** שפסח דומה שבת: **בני בתירה.** גשיאים היו: **אמר להן.** הלל: **וכי פסח אחד יש לנו שדוחה את השבת והלא יותר ממאתים פסחים יש לנו שדוחין את השבת.** כלומר יותר ממאתים קרבנות יש שדוחין שבת בשנה חמשים שבתות השנה בכל שבת ושבת ארבעה כבשים שנים לתמידים ושנים למוספין הרי מאתים נגד שבת שבתוך פסח ובתוך החג שקריבין בהן מוספי היום שבעת עולות בפסח וארבעה עשר לחג: **מה מועדו הנאמר במתיר.** ולקמיה פריך תמיד גופיה מנא להו: **והיה יושב ודורש.** כדכתיב שהגשיא עושה: **מקנטרן.** לשון קינטיא ועצבון. קונטונדי"ר בלע"ז: **מהו.** הבאת סכין אינה דוחה דהא אפשר למיעבד מאתמול ומה יעשה: **שמעתי ושכחתי.** לקמן[מ] מפרש טעמא: **בני נביאים הן.** ותרלו מה יעשו: **למחר.** בארבעה עשר בשבת: **שפסחו עלה בחבו לו בצמרו.** את הסכין: **ומי שפסחו גדי.** שאין לו צמר אלא שיער שאין יכול לתוחבו בצמרו תחב לו בין קרניו ואין זה משאוי לעבור עליו משום שביתת בהמתו דלאו אורחיה בכי האי מלאכה ובעניין זה הביאו סכיניהן: **ראה.** הלל זה המעשה שעשו: **וזכר הלכה.** כך שמעתי: **כך מקובלני.** שכך הלכה כמו שעשו אלו: **פסח נמי כתיב ביה במועדו.** ואלא שמעת לי' מיניה ומתמיד ילפת ליה אלא על כרחיך מדבעית למילף מתמיד לא משתמע להו דחייתא שבת דאמרי במועדו דקאמר בזמן התירא קאמר הכא בתמיד נמי לא משמע להו ומנא ליה: **אלא אמר קרא.** במוספין עולת שבת בשבתו על עולת התמיד לבד מעולת התמיד אלמא תמיד נמי דחי: **אמר מר ועוד קל וחומר כו' ופרכוה.** מהא פירכא שכן כליל שכן תדיר: **וכי מאחר דגמיר.** מרבותיו שגזירה שוה זו לכך באה דקיימא לן אין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן נתקבלה ובאה מסיני דדילמא קרא למילתא אחריתי אתא וכיון דהוא כך קיבל הרי הוא כמו שנכתב בגופו בפירוש ולמה ליה קל וחומר שהוא דבר סברא מדעתו ומלבו: **הכי קאמר נהי דגזירה שוה לא גמריתו.** מרבותיכם גזירה שוה לריכה רב דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא אם כן למדה מרבו אלא קל וחומר כו': **אמרו לו קל וחומר.** דאית ביה לא דייתינן דפריכא הוא כדאמרן שכן תדיר: והא

מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת. ולקמן יליף מעל עולת התמיד דבשמעתין לא דרשי ממשמעות דמועדו וכן הא דפסח דחי טומאה ילפינן לקמן מאים אים נדחה ואין ליבור נדחין ובתמיד ילפינן מג"ש דמועדו מועדו ובפרק כילד צולין (לקמן דף עז.) משמע דדרשי לה ממשמעות דמועדו דתניא וידבר משה את מועדי ה' מה ת"ל לפי שלא מלינו בכל התורה שנאמר בהן מועדו אלא בפסח ותמיד מועדו אפי' בשבת מועדו אפילו בטומאה שאר קרבנות מנין משמע דממשמעות' דמועדו דרשי ועוד דקאמר התם ולריכי דאי כתב רחמנא תמיד שכן תדיר וכליל אבל פסח לא ואי כתיב פסח שכן כרת ואי מגזירה שוה ילפינן מה לריך לגריכותא הא איצטריך מועדו דתמיד משום טומאה ודפסח משום שבת אלא ואלא ממשמעותא דמועדו דרשי וע"כ תנאי היא ועוד בפ' ר' ישמעאל במנחות (דף עב.) דרשי [ט] שתי הלחם דדחו שבת מתקריב תקריב אפילו בשבת ואפילו בטומאה ולפי שמעתין[א] מצי למילף בג"ש דמועדו מפסח ותמיד או ממשמעותא כמו בכילד צולין (לקמן דף עז.):

תוחב לו בצמרו. ות"ת [י] והא בעי כלי שרת[ב] כדילפינן בפ' דם חטאת (זבחים דף לז:) ויקח את המלכלת ויש לומר שהקדישום[ג] השתא משמע בשמעתין דיש איסור רשות הרבים בירושלים וקשה דאמרינן בפ' קמא דעירובין (דף ו:) ירושלים אלמלא דלתותיה נגעלות בגילה חייבין עלי' משום רשות הרבים ולאו דוקא נגעלות אלא רחויות לנעול כדמסיק התם ותירץ ר"י דהכא לאחר שנפרלו בה פרלות וכי האי גוונא משני בפרק בתרא דעירובין (דף קא.) אמילתא אחריתי[ד]:

מה לתמיד שכן תדיר. ותימה וילף מבייהו לתמיד ומילה או משתי הלחם[ה] (גרילא)[ד] דדחו שבת: והא

[מ] אמר לו רבי עקיבא או חלוף מה אם הזאה שהיא משום שבות אינה דוחה את השבת שחיטה שהיא משום מלאכה אינו דין שלא תדחה את השבת אמר לו ר' אליעזר עקיבא עקרת מה שכתוב בתורה [1]במועדו בין בחול בין בשבת אמר לו רבי הבא לי מועד לאלו כמועד לשחיטה [נ]כלל [ג]אמר רבי עקיבא כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת אינה דוחה את השבת שחיטה שאי אפשר לעשותה מע"ש דוחה את השבת: **גמ'** תנו רבנן הלכה זו נתעלמה מבני בתירא [ד]פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת שכחו ולא ידעו אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו כלום יש אדם שיודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו אמרו להם אדם אחד יש שעלה מבבל והלל הבבלי שמו ששימש שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון ויודע אם פסח דוחה את השבת אם לאו שלחו וקראו לו אמרו לו כלום אתה יודע אם הפסח דוחה את השבת אם לאו אמר להם וכי פסח אחד יש לנו בשנה שדוחה את השבת והלא הרבה יותר ממאתים פסחים יש לנו בשנה שדוחין את השבת אמרו לו מנין לך אמר להם נאמר מועדו בפסח ונאמר [2]מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה את השבת ועוד ק"ו הוא ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת [ה]מיד הושיבוהו בראש ומינוהו נשיא עליהם והיה [ו] דורש כל היום כולו בהלכות הפסח התחיל מקנטרן בדברים אמר להן מי גרם לכם שאעלה מבבל ואהיה נשיא עליכם עצלות שהיתה בכם שלא שמשתם שני גדולי הדור שמעיה ואבטליון אמרו לו ר' שכח ולא הביא סכין מע"ש מהו אמר להן הלכה זו שמעתי ושכחתי אלא הנח להן לישראל אם אין נביאים הן בני נביאים הן למחר מי שפסחו טלה תוחבו בצמרו מי שפסחו גדי תוחבו בין קרניו [ז]ראה מעשה ונזכר הלכה ואמר [8]כך מקובלני מפי שמעיה ואבטליון אמר מר נאמר מועדו בפסח ונאמר מועדו בתמיד מה מועדו האמור בתמיד דוחה את השבת אף מועדו האמור בפסח דוחה שבת ותמיד גופיה מנלן דדחי שבת אילימא משום דכתיב ביה במועדו פסח נמי הא כתיב ביה מועדו אלא מועדו לא משמע ליה הכא נמי מועדו לא משמע ליה אלא אמר קרא [3]עולת שבת בשבתו על עולת התמיד מכלל [עולה] דתמיד קרבה בשבת אמר מר ועוד ק"ו ומה תמיד שאין ענוש כרת דוחה את השבת פסח שענוש כרת אינו דין שדוחה את השבת איכא למיפרך מה לתמיד שכן תדיר וכליל ק"ו אמר להו ברישא ופרכוה והדר אמר להו גזירה שוה וכי מאחר דגמר גזירה שוה ק"ו למה לי אלא לדידהו קאמר להו בשלמא גזירה שוה לא גמריתו [ח]דאין אדם דן גזירה שוה מעצמו אלא ק"ו דאדם דן מעצמו איבעי לכו למידן אמרו ליה קל וחומר פריכא הוא: אמר מר למחר מי שפסחו טלה תוחב לו בצמרו גדי תוחב לו בין קרניו והא

[ב] א מיי' פ"ל מהלכות קרבן פסח הל' יט:

לעזי רש"י

קונטנדי"ר [קונטרריי"ר]. להעליב.

רבינו חננאל

ת"ר הלכה זו נתעלמה מבני בתירא פעם אחת חל ארבעה עשר להיות בשבת אמרו לו להלל הזקן פסח דוחה את השבת או לא. אמר להן וכי פסח אחד יש לנו שדוחה את השבת והלא יותר ממאתים פסחים דוחין את השבת כו'. ירושלמי אית תנא תני מאה פסחים ואית תנא דתני מאתים אית תנא תני שלש מאות. מאן דתני מאה תמידי שבת, מאן דתני מאתים תמידין ומוספין של שבתות, מאן דתני ג' מאות מוסיף של ראשי חדשים ושל ימים טובים וכו'. אמר מר נאמר במועדו בפסח ונאמר במועדו בתמיד מה זה דוחה שבת דכתיב עולת שבת בשבתו על עולת התמיד אף פסח דוחה שבת וכו' ועוד קל וחומר וכו', הכי קאמר להו נהי דגזרה שוה לא גמיר לכו דאין אדם דן גזרה שוה מעצמו אא"כ קיבלה מרבותיו. אבל היה לכם לדון קל וחומר, דאדם דן קל וחומר מעצמו. אמרו לו ק"ו איכא למיפרך מה לתמיד שכן כליל שכן תדיר. מינוהו לנשיא עליהן התחיל לקנתרן בדברים. ומפני שנתיהר נתעלמה ממנו ההלכה.

מוסף רש"י

כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת. כגון הבאתו מתון לתמוס וחתיכת יבלתו (לקמן סט:). **והלל הבבלי שמו.** שמיום שגלה יכניה המרש והמקגר עמו היתה ישיבה מצויה בבבל (סוכה כ:). ומינוהו נשיא עליהם. שהיו גשיאים ובשביל שראה להלל שהיה גדול בתורה ועלה אצלן מבבל עזבו נשיאותן ומינוהו נשיא עליהן (ב"מ פה.).

מוסף תוספות

א. (ד)מאי צריך למדרש מתקריב. תוס' שאנן. ב. דהאי סכין צריך שיהא קדוש. עס. ג. בערב שבת. תוס' זבחים מז. וע' מהרש"א וקרני ראם. ד. בתוס' שאנן גרים ליה. ועי' מהרש"א.

[1] ע"ז מו:, [2] לקמן סט: [שבת קנ. יבמות יד. מנחות עב. לו.], [3] [עי' פרש"י לקמן סט: ד"ה בלגן], [4] [תוספתא פ"ד הי"א], [5] ב"מ פה., [6] [סנהדרין פב.], [7] [נדה יט:], [8] [ע"בן], [9] הלי תוס' ב"מ נג: ד"ה דנפול], [10] [משמי הלחם וחד מהנך בל"ל רש"א],

תורה אור השלם

1. וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַפֶּסַח בְּמוֹעֲדוֹ:
במדבר ט ב
2. צוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֶת קָרְבָּנִי לַחְמִי לְאִשַּׁי רֵיחַ נִיחֹחִי תִּשְׁמְרוּ לְהַקְרִיב לִי בְּמוֹעֲדוֹ: במדבר כח ב
3. עֹלַת שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ עַל עֹלַת הַתָּמִיד וְנִסְכָּהּ:
במדבר כח י

הגהות הב"ח

(מ) גמ' והיה יושב ודורש כל היום:

מוסף רש"י

כל מלאכה שאפשר לעשותה מערב שבת. כגון הבאתו מתון לתמוס וחתיכת יבלתו (לקמן סט:). **והלל הבבלי שמו.** שמיום שגלה יכניה המרש והמקגר עמו היתה ישיבה מצויה בבבל (סוכה כ:). ומינוהו נשיא עליהם. שהיו גשיאים ובשביל שראה להלל שהיה גדול בתורה ועלה אצלן מבבל עזבו נשיאותן ומינוהו נשיא עליהן (ב"מ פה.).